

VERSLAG VAN SPINAZIERASSENPROEF-1^e BEOORDELING ONDER GLAS
IN DE LATE VOORJAARSTEELT 1969

door

D. de Ruiter

Proefstation voor de Groente- en Fruitteelt onder Glas - Naaldwijk

en

W. Koopmans

Instituut voor de Veredeling van Tuinbouwgewassen - Wageningen

CRG

COMMISSIE VOOR DE SAMENSTELLING VAN DE RASSENLIJST VOOR GROENTEGEWASSEN-WAGENINGEN

R
06
C
33

0621:14
Stamboek nr.
2019

VERSLAG VAN SPINAZIERASSENPROEF-1^e BEOORDELING ONDER GLAS
IN DE LATE VOORJAARSTEELT 1969

door

D. de Ruiter

Proefstation voor de Groente- en Fruitteelt onder Glas - Naaldwijk

en

W. Koopmans

Instituut voor de Veredeling van Tuinbouwgewassen - Wageningen

BIBLIOTHEEK
Proefstation voor de Groenten- en
Fruiteelt onder Glas te Naaldwijk.

CRG

COMMISSIE VOOR DE SAMENSTELLING VAN DE RASSENLIJST VOOR GROENTEGEWASSEN-WAGENINGEN

<u>Inhoud</u>	Blz.
1. Samenvatting	3
2. Inleiding	3
3. Opgenomen rassen	3
4. De teeltomstandigheden	4
5. Resultaten	5
6. Bespreking van de rassen	10

Meer exemplaren van dit verslag zijn gratis verkrijgbaar bij het Instituut voor de Veredeling van Tuinbouwgewassen, Postbus 16, Wageningen en bij het Proefstation voor de Groente- en Fruitteelt onder Glas, Zuidweg 38, Naaldwijk.

1. Samenvatting

Op 3 plaatsen zijn in de late voorjaarsteelt onder staand glas 21 spinazierassen, ingezonden door 13 selectiebedrijven, beproefd op hun gebruikswaarde voor de tuindersteelt. Tien rassen hebben goed of zeer goed voldaan.

2. Inleiding

Het doel van de proef was na te gaan welke rassen zich het best lenen voor de late voorjaarsteelt onder staand glas (zaaitijd omstreeks half januari).

3. Opgenomen rassen

Begin november 1968 zijn alle door de N.A.K.-G. voor spinazie erkende selectiebedrijven uitgenodigd één of twee rassen in te sturen. Van deze gelegenheid hebben 13 selectiebedrijven gebruik gemaakt die samen 21 rassen hebben ingestuurd.

Door de beide proefnemers zijn o.a. ter vergelijking toegevoegd de rassen Subito en Virtuosa. In tabel 1 zijn de opgenomen rassen vermeld. De rassen zijn door de afdeling 'Bladgewassen' van het I.V.T. te Wageningen getoetst op resistentie tegen 'wolf' (*Peronospora spinaciae*); de resultaten van deze toetsing zijn in tabel 1 verwerkt evenals de zaadvorm.

Als gevolg van het streven van de proefnemers naar een zo gelijk mogelijke standdichtheid op de veldjes is o.m. het 1000-korrelgewicht bepaald.

Hierbij bleken vrij grote verschillen te bestaan tussen de rassen (zie tabel 1). Aan de hand van deze cijfers is de zaadhoeveelheid gecorrigeerd.

Tabel 1 - Overzicht van de opgenomen rassen

Ras	Selectiebedrijf	Zaadvorm	Vatbaarheid v. Wolf (<i>Peronospora spinaciae</i>)	1000-korrel gew. in g.
Artex I	Enkhuizer Zaadhandel Enkhuizen	rond	onvatbaar	10,9
Artex II	Enkhuizer Zaadhandel Enkhuizen	rond	onvatbaar	9,0
Bergola	N.V. Gebr. v.d. Berg Naaldwijk	scherp	onvatbaar	12,0
Grandura	Gebr. Broersen Harenkarspel	rond	onvatbaar	13,3
Groene Koningin	Gebr. Broersen Harenkarspel	scherp	vatbaar	12,5
Huro	Nunhem's Zaden Haalen (L.)	rond	onvatbaar	12,8
Hybride 308	N.V. Sluis en Groot Enkhuizen	rond	onvatbaar ^{x)}	12,0
Melex	Royal Sluis Enkhuizen	rond	onvatbaar	14,8
Nr. 17	Fa. A. Zwaan Jr. Enkhuizen	scherp	onvatbaar	10,5
Ouverture	N.V. Rijk Zwaan Rotterdam	rond	onvatbaar	13,8
Pardoes	N.V. Sluis en Groot Enkhuizen	rond	onvatbaar	9,7

x) In een wolftoets werd ongeveer 10 % van de planten aangetast.

Ras	Selectiebedrijf	Zaadvorm	Vatbaarheid v. Wolf (Peronospora spinaciae)	1000-korrel gew. in g.
Prevital	N.V. C.W. Pannevis Enkhuizen	rond	onvatbaar	12,2
Primex	Royal Sluis Enkhuizen	scherp	onvatbaar	8,1
Primo	Coöp. L.T.B. Alkmaar	rond	onvatbaar	9,6
Renata	Wed. P. de Jongh Goes	rond	onvatbaar	10,5
Rondola	N.V. Gebr. v.d. Berg Naaldwijk	rond	onvatbaar	11,4
R. 6171	N.V. Jac. Jong Noordscharwoude	rond	onvatbaar	12,7
Secundo	Holland Select (P. Pik, Hoorn)	rond	onvatbaar	17,2
Subito	N.V. Rijk Zwaan Rotterdam	scherp	onvatbaar	10,7
Tosto (Nr.669)	N.V. Rijk Zwaan Rotterdam	scherp	onvatbaar	11,2
Virtuosa	N.V. Rijk Zwaan Rotterdam	scherp	onvatbaar	11,2
Vrodos	N.V. Rijk Zwaan Rotterdam	scherp	onvatbaar	11,3
Vroeg Reuzenblad	Wed. P. de Jongh Goes	scherp	vatbaar	12,3

4. De teeltomstandigheden

De proef werd genomen op 3 plaatsen nl. op het bedrijf van de heer A. van Keulen, Ankumerweg 3, Dalfsen, op de Proeftuin te Vierpolders en op de tuin van het Instituut voor de Veredeling van Tuinbouwgewassen te Wageningen.

De 3 proeven waren in 2-voud opgezet. Het zaad is 2 dagen voorgekiemd. De standdichtheid was in alle 3 proefplaatsen goed; tussen de rassen kwamen geen verschillen in standdichtheid van betekenis voor.

4.1. Dalfsen. De grond ter plaatse is een zandgrond. Er is gezaaid op 16 januari. De veldjes hadden een oppervlakte van 7 m². In de eerste herhaling is gemiddeld 2,8 kg. zaad per are gebruikt, in de tweede herhaling 3,2 kg. De grond is hier smeulgevoelig; hierdoor hebben de (vele) tuinders-beoordelaars de rassen die veel overeenkomst vertonen met een in Dalfsen e.o. destijds vrij veel geteeld, wat smeulgevoelig, ras laag beoordeeld. De proef is goed vorstvrij gehouden (buisverwarming).

4.2. Vierpolders. Een zware zavelgrond. Er is gezaaid op 17 januari. Hier waren de veldjes 6 m² groot. Er is gemiddeld 3,2 kg. zaad per are gebruikt. De proef is vorstvrij gehouden.

4.3. Wageningen. De grond is hier een zandgrond. De kas werd niet vorstvrij gehouden, en de temperatuur is enkele malen flink onder het vriespunt gedaald. Er trad geen schade op en er zijn geen verschillen in vorstgevoeligheid tussen de rassen geconstateerd. Er is op 22 januari gezaaid. De veldjes waren ± 5,7 m² groot. Er is gemiddeld 3,2 kg. zaad per are gebruikt.

5. De resultaten

Tijdens de teelt en tijdens de oogst zijn door de proefnemers verschillen- de waarnemingen gedaan. Bovendien hebben kort voor de oogst een aantal se- lecteurs en tuinders de rassen (onder nummer) beoordeeld op hun gebruiks- waarde in de betreffende teelt. De belangrijkste gegevens zijn hieronder in tabellen weergegeven; de overigen zijn verwerkt in de bespreking van de rassen op blz.10.

In tabel 2 wordt het gemiddeld cijfer vermeld dat door de selecteurs en tuinders is gegeven voor de groeisnelheid, dit cijfer geeft bovendien een indruk van de vroegheid. Een hoog cijfer duidt op een snelle groei.

In tabel 3 is het gemiddeld cijfer voor de kwaliteit gegeven. Een goede kwaliteit wordt aangegeven met een hoog cijfer; onder goede kwaliteit wordt verstaan een ras met niet al te lange bladstelen, voldoende breed blad en een goede fris groene, maar niet al te lichtgroene kleur.

In tabel 4 is het gemiddeld cijfer voor de gebruikswaarde weergegeven; dit cijfer weerspiegelt de algemene indruk die de beoordelaars van het ras hebben gekregen.

In de tabellen 5, 6 en 7 zijn de oogstdata vermeld en de opbrengst omge- rekend per m². De bepaling van het tijdstip waarop de veldjes gesneden moesten worden is overgelaten aan de plaatselijke verzorger. Een vroege oogstdatum, gecombineerd met een relatief goede opbrengst, mits van voldoen- de kwaliteit, is in de voorjaarsteelt met als geheel genomen dalende prij- zen, een vereiste.

Tabel 2 - Groeisnelheid.

	Dalfsen		Vierpolders		Wageningen	
	I	II	I	II	I	II
Artex I	6.9	7.3	6.5	7.8	6.8	6.8
Artex II	7.4	7.6	6.5	7.7	7.8	7.8
Bergola	7.2	7.8	9.0	9.0	7.5	7.8
Grandura	7.2	8.0	8.0	7.7	7.5	7.8
Groene Koningin	4.4	4.5	7.0	7.2	6.0	6.3
Huro	7.1	7.9	7.0	7.0	5.0	6.0
Hybride 308	5.0	3.8	5.0	4.7	3.5	4.3
Melex	7.6	7.7	8.0	8.5	7.0	7.3
Nr. 17	6.8	7.7	9.0	8.3	6.8	7.3
Ouverture	8.3	7.2	7.0	7.7	6.3	6.5
Pardoes	4.9	5.5	6.0	5.7	5.0	4.5
Prevital	4.2	4.5	4.0	4.3	2.8	3.0
Primex	6.8	6.1	6.0	6.7	6.0	6.8

	Dalhsen		Vierpolders		Wageningen	
	I	II	I	II	I	II
Primo	7.1	6.5	8.0	7.0	7.0	6.0
Renata	4.8	4.9	5.0	4.7	2.8	3.5
Rondola	6.6	5.6	6.0	5.7	4.3	4.8
R.6171	5.4	5.2	6.0	3.0	3.3	4.5
Secundo	2.6	2.1	5.0	3.0	4.3	3.8
Subito	8.1	8.1	8.0	8.5	6.5	7.5
Tcsto (Nr.669)	7.5	7.2	8.0	7.7	7.0	7.3
Virtuosa	7.7	7.9	9.0	9.0	7.0	6.8
Vrodos	7.7	7.7	7.0	9.0	7.5	7.8
Vroeg Reuzenblad	7.8	7.7	8.0	9.0	7.3	7.5
Gemiddeld	6.5	6.5	6.9	6.9	5.9	6.2

Tabel 3 - Kwaliteit

	Dalhsen		Vierpolders		Wageningen	
	I	II	I	II	I	II
Artex I	6.0	7.2	7.0	8.5	6.5	6.0
Artex II	6.4	6.6	7.0	7.7	6.3	6.8
Bergola	5.1	6.8	8.0	7.3	7.5	6.3
Grandura	6.7	7.5	7.0	7.7	7.3	7.5
Groene Koningin	4.8	5.1	5.0	7.2	4.5	5.8
Huro	6.9	8.3	8.0	7.0	7.3	4.3
Hybride 308	6.1	4.5	5.0	7.2	6.3	5.3
Melex	6.1	7.1	7.0	8.3	5.8	5.8
Nr. 17	5.8	6.3	9.0	9.0	7.5	6.5
Ouverture	7.4	6.8	7.0	8.0	6.8	6.3
Pardoes	4.6	5.8	7.0	5.7	6.3	5.5
Prevital	4.4	5.6	4.0	4.3	6.0	4.8
Primex	3.7	2.8	5.0	6.0	4.8	3.8
Primo	5.8	5.4	6.0	7.7	6.8	6.0
Renata	4.7	6.4	6.0	4.7	6.0	4.8
Rondola	6.3	6.4	7.0	8.0	7.3	6.8
R.6171	5.4	5.0	6.0	3.0	5.3	4.3
Secundo	2.4	2.3	4.0	3.0	5.0	3.3
Subito	7.6	7.6	8.0	7.7	7.3	7.8

	Dalfsen		Vierpolders		Wageningen	
	I	II	I	II	I	II
Tosto (Nr.669)	6.5	6.4	8.0	7.7	7.8	6.0
Virtuosa	7.1	7.3	8.0	8.3	7.0	5.8
Vrodos	8.1	7.5	8.0	9.0	7.8	8.0
Vroeg Reuzenblad	6.4	6.3	7.0	7.7	6.5	7.3
Gemiddeld	5.8	6.1	6.7	7.0	6.5	5.9

Tabel 4 - Gebruikswaarde

	Dalfsen		Vierpolders		Wageningen	
	I	II	I	II	I	II
Artex I	6.4	7.3	7.0	8.0	6.5	6.0
Artex II	6.5	5.8	7.0	7.7	6.8	6.8
Bergola	5.2	6.7	8.0	7.0	7.5	6.8
Grandura	6.8	6.9	8.0	7.7	7.3	7.5
Groene Koningin	4.4	4.1	5.0	4.3	4.0	4.3
Huro	6.8	8.3	8.0	7.0	5.0	4.3
Hybride 308	5.3	4.3	6.0	5.0	3.3	4.3
Melex	6.5	6.7	8.0	7.8	6.0	6.0
Nr. 17	5.9	5.3	9.0	9.0	7.3	7.0
Ouverture	7.4	6.8	7.0	7.0	6.5	6.0
Pardoes	4.6	5.1	7.0	4.3	5.3	4.5
Prevital	4.4	4.5	6.0	3.7	3.0	3.3
Primex	4.0	2.9	6.0	5.7	4.3	4.3
Primo	6.1	5.0	7.0	6.3	7.0	5.8
Renata	4.6	5.1	6.0	4.3	3.0	3.8
Rondola	6.4	6.0	7.0	5.7	4.0	5.3
R. 6171	5.1	4.9	6.0	3.0	3.3	3.3
Secundo	2.4	2.0	1.0	2.3	3.8	3.3
Subito	7.9	7.6	8.0	8.3	7.0	7.8
Tosto (Nr.669)	6.4	5.9	8.0	7.7	7.5	5.5
Virtuosa	7.3	7.2	8.0	7.7	6.5	5.8
Vrodos	7.7	7.8	7.0	9.0	7.5	7.8
Vroeg Reuzenblad	6.5	6.5	7.0	8.0	7.3	7.3
Gemiddeld	5.9	5.8	6.8	6.4	5.6	5.5

Tabel 5 - Oogstdata en opbrengst in kg. per m² in de proef te Dalfsen

Ras	I		II	
	oogstdata in maart	opbrengst	oogstdata in maart	opbrengst
Melex	21	2,29	21	2,14
Virtuosa	21	1,93	21	2,29
Bergola	21	2,07	21	2,14
Huro	21	2,00	21	2,21
Ouverture	21	2,14	21	2,00
Tosto (Nr.669)	21	2,07	21	2,07
Subito	21	2,00	21	2,07
Nr. 17	21	1,93	21	2,07
Vrodos	21	1,93	21	2,00
Primex	21	1,93	21	1,93
Rondola	21	1,86	21	1,93
Vroeg Reuzenblad	21	1,86	21	1,93
Grandura	21	1,57	21	2,00
Artex II	21	1,64	21	1,36
Primo	21	1,57	21	1,43
Artex I	21	1,36	21	1,43
R. 6171	24	2,29	24	2,36
Prevital	24	1,93	24	2,29
Groene Koningin	24	2,07	24	2,07
Pardoes	24	1,93	24	2,14
Renata	24	1,93	24	2,14
Hybride 308	24	1,86	24	2,00
Secundo	24	1,64	24	1,71

Tabel 6 - Oogstdata en opbrengst in kg. per m² in de proef te Vierpolders

Ras	I		II	
	oogstdata in maart	opbrengst	oogstdata in maart	opbrengst
Bergola	28	2,75	28	2,77
Subito	28	2,88	28	2,60
Virtuosa	28	2,85	28	2,57
Nr. 17	28	2,88	28	2,52
Vroeg Reuzenblad	28	2,55	28	2,68
Melex	28	2,55	28	2,53
Tosto (Nr.669)	31	2,77	31	2,98
Vrodos	31	2,87	31	2,72
Rondola	31	2,85	31	2,72

Ras	I		II	
	oogstdata in maart	opbrengst	oogstdata in maart	opbrengst
Huro	31	2,70	31	2,75
R. 6171	31	2,62	31	2,52
Ouverture	31	2,57	31	2,55
Primex	31	2,55	31	2,57
Grandura	31	2,63	31	2,37
Groene Koningin	31	2,70	31	2,03
Pardoes	31	2,20	31	2,47
Primo	31	2,07	31	2,57
Renata	31	2,20	31	2,40
Artex I	31	2,03	31	2,38
Prevital	31	2,05	31	2,13
Artex II	31	2,07	31	1,90
Hybride 308	31	1,72	31	1,90
Secundo	31	1,60	31	1,72

Tabel 7 - oogstdata en opbrengst in kg. per m² in de proef te Wageningen

Ras	I		II	
	oogstdata in april	opbrengst	oogstdata in april	opbrengst
Tosto (Nr.669)	1	3,18	1	2,82
Nr. 17	1	3,28	1	2,60
Melex	1	2,68	1	3,07
Bergola	1	2,75	1	2,75
Vroeg Reuzenblad	1	2,33	1	2,60
Subito	1	2,28	1	2,33
Grandura	1	2,19	1	2,28
Artex I	1	2,11	1	1,75
Virtuosa	1	2,61	2	2,96
Vrodos	2	2,77	1	2,58
Groene Koningin	1	2,74	2	2,54
Artex II	2	2,51	1	2,42
Primex	2	2,44	1	2,18
Primo	1	2,58	2	1,81
Rondola	2	2,65	2	2,16
Ouverture	2	2,19	2	2,32
R. 6171	5	3,47	2	2,67
Huro	2	2,67	5	3,39

Ras	I		II	
	oogstdata in april	opbrengst	oogstdata in april	opbrengst
Prevital	5	3,23	5	2,72
Renata	5	3,44	8	3,60
Pardoes	5	3,04	8	3,49
Secundo	8	3,88	8	4,02
Hybride 308	8	3,70	8	3,49

Bespreking van de rassen

Artex I - K.: Enkhuizer Zaadhandel, Enkhuizen.

Het blad is wat smal en de stelen zijn vrij lang. Hierdoor ontstond een wat hol gewas. De kleur is goed; de groeisnelheid eveneens. Toch viel de produktiviteit niet mee. Misschien had dit ras dikker gezaaid moeten worden. Overigens heeft dit ras goed voldaan.

Artex II - K.: Enkhuizer Zaadhandel, Enkhuizen.

Vertoont zeer veel overeenkomst met Artex I. Groeide nog iets sneller. Fijn zaad.

Bergola - K.: N.V. Gebr. v.d. Berg, Naaldwijk.

Het blad is grof, vrij licht groen en iets liggend. De groeisnelheid is zeer goed. Leek iets zwak. Behoorde bij de vroegste en meest produktieve rassen. Het ras heeft in onze proeven goed voldaan.

Grandura - K.: Gebr. Broersen, Harenkarspel.

Het blad is vrij smal en de stelen zijn nogal lang. De kleur was goed. De groeisnelheid is zeer goed. De kwaliteit en de gebruikswaarde werden goed beoordeeld. De produktiviteit in Dalfsen en Vierpolders viel wat tegen. Overigens heeft dit ras goed voldaan.

Groene Koningin - K.: Gebr. Broersen, Harenkarspel.

Het blad is smal en de stelen lang. De kleur is goed. De groeisnelheid was in deze teelt onvoldoende, hetgeen door de beoordelaars ook duidelijk tot uiting is gebracht in het gebruikswaardecijfer. Werd in Wageningen en Vierpolders door Wolf aangetast.

Dit ras verdient o.i. geen aanbeveling voor deze teelt.

Huro - K.: Nunhem's Zaden, Haelen (L.)

Middelmatig breed blad; bladstelen matig lang. Goede kleur. Groeiselheid goed. Was in Dalfsen en Vierpolders vrij vroeg en produktief; in de niet vorstvrij gehouden proef te Wageningen viel Huro tegen. Dit ras heeft overigens goed voldaan.

Hybride 308 - K.: N.V. Sluis en Groot, Enkhuizen.

Het blad is smal; de bladstelen zijn vrij lang. De kleur is vrij donker groen. Voor deze teelt was de groeiselheid duidelijk onvoldoende. Ook de produktiviteit viel tegen. In een wolftoets werd $\pm 10\%$ van de planten ziek. Hybride 308 verdient o.i. voor de latere voorjaarsteelt geen aanbeveling.

Melex - K.: Royal Sluis, Enkhuizen.

Het blad is matig breed, de bladstelen waren nogal lang. Vooral in Wageningen heeft dit het kwaliteitscijfer en het cijfer voor de gebruikswaarde nogal gedrukt. De kleur is goed. De groeiselheid was zeer goed. Was in onze proeven vroeg en produktief. Had een hoog 1000-korrelgewicht. Als geheel heeft dit ras in onze proeven toch goed voldaan.

Nr. 17 - K.: NW. A. Zwaan Jr., Enkhuizen.

Het blad is breed en gaat in volgroeide toestand iets liggen. De bladstelen zijn relatief kort. De bladkleur is vrij licht. Het gewas lijkt mede hierdoor wat zacht hetgeen het cijfer voor kwaliteit en gebruikswaarde in Dalfsen heeft gedrukt. Op de zwaardere grond te Vierpolders is het ras zeer goed beoordeeld. De groei was zeer goed. Was in onze proeven vroeg en produktief. Heeft in onze proeven als geheel zeer goed voldaan.

Ouverture - K.: N.V. R. Zwaan, Rotterdam.

Het blad is rond en wat kleiner dan van Virtuosa en de bladstelen zijn langer. Vormt doordat de bladschijven dakpansgewijs op elkaar liggen een gesloten gewas. In de niet vorstvrij gehouden teelt te Wageningen was de kleur dof, waardoor de cijfers lager zijn dan in de beide andere proefplaatsen. Groeide goed en was tamelijk vroeg en produktief. Heeft in onze proeven goed voldaan.

Pardoes - K.: N.V. Sluis en Groot, Enkhuizen.

Het blad is smal. De kleur goed. Groeide onvoldoende. Is voor deze teelt te laat. Verdient o.i. voor de latere voorjaarsteelt geen aanbeveling. Het 1000-korrelgewicht lag laag.

Prevital - K.: N.V. C.W. Pannevis, Enkhuizen.

Het blad is fijn en tamelijk donkergroen van kleur. De groei liet duidelijk te wensen over; is voor de voorjaarseelt te traag. Verdient o.i. geen aanbeveling voor deze teelt.

Primex - K.: Royal Sluis, Enkhuizen.

De bladbreedte is goed, maar de kleur liet duidelijk te wensen over. De groeisnelheid is voldoende. Verdient o.i. geen aanbeveling. Het 1000-korrelgewicht lag zeer laag.

Primo - K.: Coöp. L.T.B., Alkmaar.

Het blad is tamelijk smal. De kleur is goed, evenals de groeisnelheid. De vroegheid en produktiviteit vielen wat tegen. In onze proeven heeft Primo redelijk voldaan. Het 1000-korrelgewicht lag laag.

Renata - K.: Wed. P. de Jongh, Goes.

Het blad is klein en smal. De groei liet duidelijk te wensen over. Viel ook in vroegheid en produktiviteit tegen. Verdient o.i. geen aanbeveling.

Rondola - K.: N.V. Gebr. v.d. Berg, Naaldwijk.

Het blad is rond en middelmatig groot. De groei liet te wensen over. De kwaliteit was goed. Verdient o.i. in de besproken teelt geen aanbeveling.

R.6171 - K.: N.V. Jac. Jong, Noordscharwoude.

Klein, vrij smal blad. Kleur goed, donker. De groeisnelheid liet duidelijk te wensen over. Verdient o.i. geen aanbeveling.

Secundo - K.: Holland Select (P.Pik, Hoorn).

Het blad is klein, vrij smal en vrij donker groen. De groeisnelheid liet duidelijk te wensen over. Was zeer laat snijrijp. Het zaad was vermengd met zaad van een koolachtig gewas. Verdient geen aanbeveling.

Subito - K.: R. Zwaan, Rotterdam.

Dit vergelijkingsras heeft in onze proeven zeer goed voldaan. Een uitvoerige beschrijving is te vinden in de Rassenlijst voor Groentegewassen.

Tosto (Nr.669) - K.: N.V. R. Zwaan, Rotterdam.

Heeft breed lepelvormig, iets lichtgroen blad. Groeide iets minder snel dan Virtuosa. Was in onze proeven vroeg en produktief en heeft goed voldaan.

Virtuosa - K.: N.V. R. Zwaan, Rotterdam.

Dit vergelijkingsras heeft in de proeven zeer goed voldaan. Een uitvoerige beschrijving is te vinden in de Rassenlijst voor Groentegewassen.

Vrodos - K.: N.V. R. Zwaan, Rotterdam.

Het blad is vrij groot en rond. Vormt doordat de bladschijven dakpansgewijs over elkaar heen liggen een gesloten gewas. De kleur is goed, iets dof, maar beter dan van Virtuosa. Ook hebben we de indruk gekregen dat het blad van Vrodos wat dikker is dan van Virtuosa. Een mooi produkt. Groeide zeer goed en was vrij vroeg en produktief. Heeft in onze proeven zeer goed voldaan.

Vroeg Reuzenblad - K.: Wed. P. de Jongh, Goes.

Blad middelmatig breed; de bladstelen zijn vrij lang. Goede kleur. Groeide zeer goed. Was vrij vroeg en produktief. Dit ras heeft verschillende goede eigenschappen, toch zijn we van mening dat nu er goede wolfresistente rassen beschikbaar blijken te zijn aan deze rassen de voorkeur moet worden gegeven.